

«Ουάρα μπούνα!» Ο αποχωρισμός και η αναχώρηση προς τα χειμαδιά (Σοφία Μπούμπα, Εκπαιδευτικός- Λαογράφος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

«Δε στο 'πα εγώ, Χινόπωρη μ'
φέτος ν' αργήσεις να 'ρθεις,
και συ μας ήρθες γλήγορα,
για να μας ξεχωρίσεις!» [67]

Ο Οκτώβριος μήνας προμηνούσε την αναχώρηση των κτηνοτρόφων για τα χειμαδιά. Με τον εκσυγχρονισμό των μέσων και δη με την έλευση των αυτοκινήτων η περίοδος της αναχώρησης για τα χειμερινά βοσκοτόπια μετατέθηκε (Nitsiakos, 1985). Μπορούσαν να φεύγουν αργότερα, γιατί το ταξίδι διαρκούσε πλέον μερικές ώρες, εν αντιθέσει με το ταξίδι που γινόταν με τα πόδια που διαρκούσε περίπου 6-15 μέρες, αναλόγως των καιρικών συνθηκών —κυρίως— και της απόστασης των χειμαδιών από το Μέτσοβο.

Από τη δεκαετία του '60 κι ύστερα άρχισαν να χρησιμοποιούν τα φορτηγά αρχικά

για να μεταφέρουν τηνπραμάτεια τους (ρούχα, σκεύη) και μερικά ζώα όπως κότες και γάτες. «Στα άλογα είχαν φορτώσει μόνο για το ταξίδι. Τα άλλα τα στέλναμε με το φορτηγό πριν να φτάσουν αυτοί εκεί, μόλις φτάναν αυτοί στα Τρίκαλα στέλναμε το φορτηγό το Ζαΐρα και βάζαμε εκεί όλα τα υπόλοιπα, τις κάπες τα ρούχα, τα τρόφιμα.» (Ε.Μ, ΣΥΝ.1+2, ΑΠ.56). Από τους πρώτους οδηγούς- ιδιοκτήτες φορτηγών του Μετσόβου ήταν ο Ζαΐρας και ο Βάιος Βαδεβούλης.

Μετά την Μεταπολίτευση ξεκίνησαν σταδιακά να φορτώνουν και το κοπάδι στα φορτηγά, το οποίο ήταν για εκείνους μεγάλη διευκόλυνση, καθώς ήταν ευκολότερο και συντομότερο το ταξίδι και μπορούσαν να κουβαλήσουν περισσότερα πράγματα.

«Αργότερα που τα πηγαίναμε με το φορτηγό τα πρόβατα, πηγαίναμε στον προφήτη Ηλία, τα φορτώναμε εκεί. Απέναντι ακριβώς από την εκκλησία είχε ένα ύψωμα. Βάζαμε το φορτηγό εκεί, μαζευόταν πολλοί άντρες και βάζαμε τα πρόβατα λίγα λίγα στο φορτηγό. Μας τα επιδοτούσε τότε τα ζώα, όταν τα πήγαινες με το φορτηγό το κράτος και συνέφερε.» (Ε.Μ, ΣΥΝ.1+2, ΑΠ.57)

«Μετά που άλλαξαν και ήρθαν τα φορτηγά και φορτώναμε φορτηγό, για κάτω, βάζαμε περισσότερα πράγματα. Βάζαμε και κρασιά και τουρσί και περισσότερο ψωμί. Απ' όλα. Είχαν περισσότερα πράγματα, και φασόλια και απ' όλα, πατάτες, απ' όλα είχαν τότε. Αλλά προτού, μέχρι που ήταν τα άλογα, ο καθένας άλλος είχε ένα άλογο, ένα μουλάρι.» (Σ.Ζ, ΣΥΝ.3, ΑΠ.58)

«Ε, όχι, από τότε έφευγαν οι άντρες με τα πόδια και οι γυναίκες πήγαιναν μετά.

Και από όταν έφευγαν με τα αυτοκίνητα, με τα φορτηγά φεύγαμε μαζί. Οπότε ετοιμάζαμε τα πράγματα, φορτώναμε σε άλλο φορτηγό τα πράγματα και σ' άλλο φορτηγό όλα τα οικιακά, ό,τι χρειαζότανε και τα... φεύγαμε. Υπήρχαν και περιπτώσεις που μπορούσαν να φύγουνε καμιά βδομάδα, δέκα μέρες πιο γρήγορα τα πρόβατα και μετά πηγαίναμε 'μεις.» (Ε.Δ, ΣΥΝ.30, ΑΠ.59)

Υπήρχαν κι οι περιπτώσεις εκείνων που ξεχείμαζαν κοντά στον σιδηροδρομικό σταθμό κι έκαναν ένα μέρος της διαδρομής προς τα χειμαδιά με τα πόδια και ύστερα τα φόρτωναν στο τρένο, κι αυτό συνέβαινε μετά την δεκαετία του '60.

«Και μετά δυο χρόνια αρχίσαμε και τα φορτώναμε στο τρένο. Πηγαίναμε για έξι μέρες στην Καλαμπάκα και την 6η μέρα τα φορτώναμε στο τρένο και τα ξεφορτώναμε στον Σταυρό, δεν ξέρω αν το ξέρεις. Στον Σταυρό, πού γίνεται η συνάντηση στα τρένα Θεσσαλονίκης, Βόλου και Καλαμπάκας (...) Απ' το '61-62 και μετά. (...) Μέχρι το '75, '74, ύστερα ήρθαν τα φορτηγά, τα φορτώναμε στα φορτηγά από δω κατευθείαν μες σε τρεις ώρες, απ' του προφήτη Ηλία ήμασταν στα Φάρσαλα.» (Α.Ν, ΣΥΝ.30, ΑΠ.60)

Ημερομηνία ορόσημο για την αναχώρηση ήταν η εορτή του Αγίου Δημητρίου (26 Οκτωβρίου) (Nitsiakos, 1985; Νιτσιάκος, 1995; Αρσενίου, 2005), όπως αναφέραμε στο προηγούμενο υποκεφάλαιο.

«Τον Οκτώμβριο. Ήταν τέλη Οκτωμβρίου μέχρι 10 Νοεμβρίου. Έπρεπε να φύγουμε

με τα πρόβατα από 'δω, γιατί έπιανε κρύο, έπιανε χειμώνας. Φεύγαμε. (...) Τον γιορτάζαμε εδώ τον Άγιο Δημήτρη. Φεύγαμε μετά.» (Β.Κ, ΣΥΝ.4, ΑΠ.61)

Αυτό δεν σημαίνει ότι όλοι αναχωρούσαν την ίδια ημερομηνία. Άλλος λίγο νωρίτερα, άλλος λίγο αργότερα. Όπως εξυπηρετούσε καλύτερα το κάθε τσελιγκάτο. «Την ίδια μέρα κανέννας. Την ίδια μέρα όπως κανόνιζες. Η δική μου παρέα θα φύγει αύριο. Η δική μου παρέα θα φύγει Δευτέρα. Δεν είχαμε τέτοια, να ξεκινήσουμε άντε όλοι ο ένας πίσω από τον άλλο. Δεν είχαμε τέτοια πράγματα.» (Γ.Π, ΣΥΝ. 6, ΑΠ.62). Για παράδειγμα κάποιος άνδρας (οι γυναίκες δεν εορτάζονταν) που γιόρταζε, πρώτα θα έκανε την γιορτή του κι ύστερα θα έφευγε. Βέβαια, προτεραιότητα δεν είχαν οι γιορτές, αλλά τα πρόβατα [68]. Έπρεπε να ξεκινήσουν το ταξίδι πριν τις εγκυμοσύνες των προβατίνων (Νιτσιάκος, 1995) και πριν επιδεινωθεί ο καιρός. Μέχρι την εορτή «του Άγιου Μιχαήλ» [69], στις 8 Νοεμβρίου, οι κτηνοτρόφοι φρόντιζαν να έχουν φύγει, για να μην τους πιάσει ο βαρύς χειμώνας του Μετσόβου.

«Από 10 Οκτωβρίου έως 20 ήταν η ... αναλόγως πώς γεννούσανε τα πρόβατα. Εσένα παραδείγματος χάρη γεννούσανε τέλη Οκτωβρίου, θα έφευγες αρχάς Οκτωβρίου. Εγώ γεννούσανε τέλη Νοεμβρίου, θα έφευγα τέλη Οκτωβρίου» (Α.Ν, ΣΥΝ.30, ΑΠ.63)

«Οκτώμβριο με Νοέμβριο, ανάλογα με τον καιρό και πώς θα πήγαινε κι ο καιρός, ας πούμε. Αν πηγαίνουν με τα πόδια φεύγαν λίγο νωρίτερα. Όταν φεύγαν με τα πόδια φεύγαν τον Οκτώμβριο. Τέλος Οκτωμβρίου. Αν ήταν με τα φορτηγά ήταν και καλός ο καιρός ας πούμε μπορεί να φεύγαν και αρχές Νοεμβρίου. Όχι, όχι αργότερα, γιατί φοβότανε το χιόνι, μην αποκλειστούν από τα χιόνια.» (Γ.Μ, ΣΥΝ.8, ΑΠ.65)

«Γιατί αυτά τα χρόνια κορίτσι μου ερχότανε και χιόνι γρήγορα. Τώρα δεν έρχεται χιόνι. Τον Άγιο Μιχαήλ μια φορά, εδώ στο Μέτσοβο είχε δώσει 50 πόντους χιόνι κι έφυγαν όλα τα πρόβατα από πάνω και είχαν γεννήσει όλοι εδώ κάτω και είχαν βγει μέχρι στο Γενιήτσι, που 'χει ο κόσμος τα αμπέλια, κι κάτω. Μέχρι να φύγουν από τόσο χιόνι, τώρα έχει χρόνια να δώσει χιόνι.» (Π.Δ, ΣΥΝ.23, ΑΠ. 66)

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

67. (Λουκάτος, 1995, σ. 90).

68. Παράδειγμα της «καλοπέρασης» των προβάτων: «Δηλαδή εμείς στα

πρόβατα τόσο πολύ... ο θείος Ντάφος ήταν παραπάνω απ' το κανονικό, δεν ήθελε... μπορούσε να κάτσει νηστικός, αλλά τα πρόβατα θα τρώγαν, θα περνούσαν καλά.» (Δ.Μ, ΣΥΝ.9, ΑΠ.64).

69. Ο φωτογράφος Κώστας Μπαλάφας που είχε ακολουθήσει κάποιο μετσοβίτικο κοπάδι στο διάβα του για τα χειμαδιά αναφέρει ότι οι Μετσοβίτες κτηνοτρόφοι κατέβαιναν στα χειμαδιά ανήμερα των Εισοδίων της Παναγίας ή αλλιώς «Μικρής Παναγιάς» την 21η Νοεμβρίου, αλλά η πληροφορία αυτή δεν συμπίπτει με τα λεγόμενα των πληροφορητών/τριών της παρούσας έρευνας.